GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Šibensko izdanje (II)

Poštarina plaćena

TRIBUNA

IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju. | Petak 9 aprila 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 81

Kratke vesti

— U Tivtu je došlo do senzacionalnog hapšenja članova kobasičarske radnje S. Koštana. Za brod »Hvar" je kupljeno 10 kg kobasica za koje se u upotrebi konstatovalo da sadrže i pijeska i sitnog stakla.

— MARIBORSKE su vlasti jučer prosule šest vagona vina za koje je tvrđeno da nije pravo dalmatinsko vino nego da je napravljeno preparatima.

— BUKURESTANSKA vlada suspendovala je dva njemačka manjinska lista koji izlaze u Temišvaru zato što nisu htjeli da imena mješta pišu na rumunjskom jeziku.

— JUČER JE BEOGRADU pokušala da izvrši samoubistvo, ispivši bočicu lizola, mlada i lijepa artiskinja Ema Šinko. Uzrok samoubistva je nesretna ljubav. Ona je živila sa trgovačkim pomoćnikom Jovanom Vučkovićem, koji je u poslednje vrijeme pokušao da je se oslobodi i da se vjenča sa drugom.

— MINISTARSTVO propagande u Rimu zabranilo je pokretanje novina, povremenih izdanja listova, časopisa i tome slično zbog nestašice celuloze, koja se uvozi iz inostranstva.

— KRALJ KAROL otputovaće 5 juna u Pariz na otvorenje izložbe Grekovih slika koje se nalaze u njegovoj svojini.

— U RUMI je jučer izvršio samoubistvo činovnik željezničke stanice u Indiji Milorad Sirčević. On je zbog izvjesnih neispravnosti stajao pod istragom.

— „DEJLI EKSPRES" javlja da je u stanu uhapšenog komesara Jagode nađeno dijamanata u vrijednosti od 10 miljona funti i američkog i japanskog novca u vrijednosti od 6000 funti. A u podrumu se našlo ništa manje nego sedam stotina boca francuskog šampanjca.

BEOGRAD, 9 aprila (g) Ministar spoljnih poslova dr Stojadinović primio je jučer u svome kabinetu engleskog opunomoćenog poslanika pri našem Dvoru Kambela.

BEOGRAD, 9 aprila (g) Turski novinari, direktori i glavni urednici turskih dnevnika stigli su jučer u Beograd i otsjeli u hotel „Srpski kralj".

SOFIJA, 9 aprila (g) Princesa Marija Savojska stigla je sinoć u 16 časova u Sofiju. Na željezničkoj stanici dočekali su je Njihovo Veličanstvo Kralj i Kraljica.

Povratak princa Tomislava i kneževića Aleksandra u Beograd

BEOGRAD, 9 aprila (g) Jučer u jutro u 9 i po sati vratili su se u Beograd iz Londona princ Tomislav i knežević Aleksandar. Oni će sprovesti uskrsne praznike u krugu Kraljevske porodice.

SOFIJA, 9 aprila [r] Za uskrsne praznike biće objavljen veliki ukaz o amnestiji koja će zahvatiti i veći broj osuđenika po zakonu o zaštiti države.

Dr E. Beneš vratio se sinoč u Prag

PRAG, 9 aprila (telegram našeg dopisnika) Jučer u 15 i 43 stigao je u Prag specijalnim vozom Pretsjednik Čehoslovačke republike dr Beneš i gospođa sa svojom pratnjom.

Na stanicu su Pretsjednika dočekali pretsjednik vlade dr Hodža sa svima članovima vlade, otpravnici poslova rumunjskog i jugoslovenskog poslanstva, francuski poslanik de la Kroa, pored drugih ličnosti. Počasna četa odala je pretsjedniku počast.

Iako je vladalo loše vrijeme na stanici se okupila masa građana koja je burno pozdravila svog pretsjednika.

R. Č.

Italijansko-njemačka borba na Balkanu

Živa aktivnost ministara balkanskih zemalja

ANKARA, 9 aprila (r) Ministar spoljnih poslova dr Ruždi Aras otputovao je sinoć za Istambul gdje će se pridružiti pratnji pretsjednika vlade Ismeta Inenija na njegovom putu u Beograd.

BUKUREŠT, 9 aprila (g) Posjet ministra pretsjednika Tatareska Turskoj preciziran je za 29 oktobra o. g.

ISTAMBUL, 9 aprila (r) Dr Ruždi Aras polazi koncem maja za Ženevu gdje će se održati redovno zasjedanje savjeta Društva naroda, a zatim se vraća u domovini da bi mogo odmah otputovati za Bagdad i Teheran. Za početak jula predviđen je njegov put u Moskvu.

RIM, 9 aprila (a) Prema vestima iz službenih krugova saznaje se da je stavljeno u dužnost poslaniku u Ankari da upriliči za na jesen službenu posjetu grofa Čana, ministra spoljnih poslova Turskoj. O ovoj posjeti već je načelno utanačeno na milanskim konferisanjima između grofa Čana i dr Ruždi Arasa.

PARIZ, 9 aprila (r) Jučerašnji „L'Oeuvre" donosi: „Dok g. Krofta boravi u Beogradu g. Hodža pokušava u Beču da položi temelje podunavske privredne saradnje. Očigledno je da potpis talijansko-jugoslovenskog sporazuma primorava države rimskog trougla i Male antante da izmjene privredne dijelove ugovora, koji ih vežu. Zaista izgleda da su predlozi o privrednoj saradnji u Podunavlju znatno napredovali. VELIKE SILE PITAJU SE DA NIJE MOŽDA NA BALKANU ZAPOČELA VELIKA TALIJANSKO NJEMAČKA BORBA, pošto se Italija nalazi iza te nove kombinacije za organizaciju Srednje i Balkanske Evrope. Medjutim, Njemačka pokazuje izvanrednu blagonaklonost, prema pristupnim redovima jednoga sistema, koji bi, zvanično, imao da ruši uticaj Reicha u Srednjoj Evropi".

Prijetnja Jagode diktatoru Staljinu

VARSAVA, 9 aprila (r) Prema jučerašnjim vijestima iz Moskve izvršena su dalnja hapšenja saradnika i prijatelja komesara Jagode. Tako je uhapšeno 400 oficira GPU.

Jedna veća grupa osumnjičenih članova GPU zabarikadirala se u svojim kancelarijama ne htijući se predati agentima Kremlja. Na nju su poslane dvije čete vojnika pod votstvom jednog pukovnika došlo je do puškaranja. Činovnici su bili prisiljeni na predaju.

Saznaje se da je komesar Jagoda uputio iz zatočenja pismo Staljinu u kome ga saopštava da je u momentu hapšenja predao važna povjerljiva dokumenta jednom svom prijatelju koji se sada nalazi preko granice.

U slučaju da bi on bio osuđen na smrt, piše bivši šef GPU, ovi će se dokumenti u inostranstvu objaviti i teško opteretiti tiranski režim Staljina.

Laburistički poslanici odbili su poziv vlade Rajha

LONDON, 9 aprila (r) Vlada Rajha uputila je članovima laburističke parlamentarne grupe poziv da posjete Njemačku i da se na terenu uvjere u neistinitost raznih vijesti koje se u inostranstvu šire o Njemačkoj.

Poslanici su odbili ovaj poziv.

Podijela Palestine

na dvije polusamostalne države

LONDON, 9 aprila (r) Predlog britanske vlade o podjeli Palestine na dva dijela, na dominion Velike Britanije i arapske države, primljen je u Palestini sa prilično optimizma.

Idn putuje u Belgiju

BRISL, 9 aprila (r) Ministar spoljnih poslova Idn posjetiće oko 25 aprila belgijsku prestolnicu. U diplomatskim krugovima saznaje se da je ova posjeta u vezi primanjem međunarodnog statuta o neutralnosti Belgije od strane britanske i francuske vlade.

Skoro u isto vrijeme posjetiće Brisl i dr Šaht.

LONDON, 9 aprila [r] Početkom iduće nedjelje biće saopštena izjava Francuske i Engleske kojom se Belgija oslobađa obaveza Lokarnskog ugovora.

LONDON, 9 aprila (r) U svome kabinetu spoljnih poslova primio je jučer ministar spoljnih poslova Idn njemačkog ambasadora u Londonu fon Ribentropa i zadržao se s njime u dužoj konferenciji.

Preokret u revizionističkoj taktici g. Bethlena

BUDIMPEŠTA 9 aprila. „Pesti Naplo" je nedavno objavio članak grofa Stevana Bethlena, koji pledira za zbližanje između Mađarske i Rumunije. To zbližanje bi se prema Bethlenovom nazoru oslanjalo na konvenciju o manjinama i kulturno-ekonomskim odnosima. Ti ugovori treba da se zaključe bez sudjelovanja Ženeve. Ocrtavši sadašnju situaciju grof Bethlen nalazi, da su u njoj znatne teškoće, ali s uzajamnom dobrom voljom bi se mogle ukloniti. To zahtevaju i interesi evropskog mira.

Taj Bethlenov članak »Universul« komentira ovako: »Grof Bethlen, koji je bio najpoznatiji propovednik mađarskog revizionizma, uvjerivši se o neispravnost svoje pozicije, trudi se sada da bar klin zabile među zemlje Male antante. Ne mora se međutim pozivati na ugovor o manjinama da sakrije neuspeh svoje revizionističke delatnosti. Nije više potrebna nova konvencija o manjinama, jer u Rumuniji manjine žive bolje, nego ma u kom drugom delu zemljine kugle".

M.

Nacionalisti Portorika priredili su veliku manifestaciju koju je policija zabranila. Buduć su demonstranti uz prkos toga izašli na ulicama policija je bezobzirno intervenisala. 12 osoba ubivene su, a ranjenika bilo je mnoštvo. — Na našoj slici vidi se prenos ranjenika.

Pismo iz Zagreba

Politička šetnja kroz Zagreb

Zagreb, 8 aprila.

Pre kratkog vremena sveštenik dr. Ivo Guberina izdao je knjigu „Sukob dviju ideja". Ova je knjiga zabranjena jednom okružnicom zagrebačkog nadbiskupa dr. Ante Bauera koja je štampana u „Katoličkom listu". Ukor zbog ove knjige nije stao samo pri ovome. Nadbiskup zagrebački zabranio je dr. Guberini služenje svete mise na teritoriji svoje nadbiskupije.

Kao odgovor na ovu okružnicu dr. Guberina je uputio zagrebačkim redakcijama pismo u kome odgovara na poslanicu. Pravi naslov knjige je „Sukob dviju ideja (demagoizam i Katoličke akcije u hrvatskom katolicizmu)".

„Iz naslova se vidi, kaže dr. Guberina, da ja raspravljam o ideološkom sukobu među hrvatskim katolicima, kad je dr. Rogulja osnovao takozvanog seniorat u pravcu jugoslovenskog narodnog jedinstva i stranačke politike. Međutim je Sv. Stolica i naš episkopat nazvao tu ideologiju zabludom i vrlo velikom štetom. Moja knjiga bila je tiskana kao rukopis i namijenjena samo svećenstvu i odličnijim katoličkim intelektualcima i nije moja krivnja da je dobila opći publicitet.

Moj biskup dr. Mileta koji je uz Svetu Stolicu jedini pozvan da sudi i pazi na moj rad, ne nalazi ništa osude vrijednog u ovoj knjizi. On najbolje može posvjedočiti da li je moja prošlost i sadašnjost dala i samo sjenku povoda da se protiv mene primjenjuje najdrastičnija crkvena kazna".

Ovaj idejni sukob u višim katoličkim redovima ima znatnog odjeka nesamo u nižem sveštenstvu zagrebačkog kaptola, već i onog u provinciji. Stvorena dva fronta dobili su i svoje pristaše...

*

Frankovačko ili fašističko krilo Hrvatskog narodnog pokreta doživelo je ovih dana jedan nemio udarac. U vezi pregovora i sklapanja sporazuma italo-jugoslovenskog već pre dolaska grofa Čano u Beograd italijanska vlada izdala je nalog za hapšenje paveličavaca nastanjenih po raznim mestima Italije. Ovi su „hrvatski fašisti" internirani.

Vest o ovom hapšenju i internaciji delovala je u glavnom štabu frankovaca u Zagrebu kao grom iz vedra neba. Bio je to udarac u sred mozga koji je fantazirao o mogućnosti da ustaške čete iz Italije jednog određenog dana umarširaju u Jugoslaviji. Ovim aktom njihove se iluzije rasplinule.

Netom se rastreznili od onog udarca pokušali su do danas već nekoliko puta da javno manifestuju svoje nezadovoljstvo. No to je bila njihova najbolja smotra : niko i ništa. Ulična baguža koja zna samo da se dreči i lupa i ništa više.

Njihovom se razočarenju smijuckaju i poluslužbeni „Hrvatski dnevnik" kada veli :

„Premda su se oni gerirali kao politički većeg stila ipak se čini da ne čitaju njemačku štampu, jer kad bi je čitali vidjeli bi, da oni listovi, na koje se oni pozivaju sviraju nove melodije. Oni sada vode politiku koju im diktira njihova vlada. Ne navodimo to iz neke zavisti i zlobe, nego da kažemo istinu. Fašizam kao hipertrofija nacionalizma ne može biti altruističan prema drugim narodima. On vodi računa samo o sebi. Njemu nisu sveti osjećaji ni uvjerenja, koji spadaju u isključivu sferu savjesti pojedinca".

*

Pristaše b. HSS odnosno Hrvatskog narodnog pokreta su sve mirniji. Oni stoičke podnose sva iskušenja pred koja su postavljeni taktikom g. dr. Mačeka i njegovih saradnika. Votstvo je svesno težine naslaganog tereta na leđa pristaša pokreta i oni znaju da se taj teret nemože dugo svršiti i zato, regbi, da su ozbiljno požurili da donesu neko rešenje kao olakšanje položaja. Akcija dr. Čubrilovića ukazuje na put poboljšanja. Ako se uspije ostvariti bolja saradnja sa beogradskom udruženom opozicijom situacija će biti daleko povoljnija. Obnova akcije b. SDKoalicije preko pojačane aktivnosti i organizovanja redova b. SDS pojačaće i sam pokret i tako će mu dati više elana za povoljan razvoj političkih prilika u zemlji, momenat koga svak očekuje sa velikim interesom, jer je svakome dosta priča i obećanja koja ga spopadaju sa svemogućih strana. R.

POLITIČKI PREGLED

Splitska štampa i ba barska akta

Dru Šurminu u Zagrebu niie bila iskazana posmrtna počast. O tome beogradska „Javnost" piše :

„I neka se ne kaže, da je to slučajno, jer je to sistem i to žalostan sistem. Danas se to dogodilo Šurminu, a jučer na pr. dru Anti Biankiniju, kome čak ni njegovom rodnom mjestu tobožnji predstavnici čistog hrvatstva nijesu ni zastavu na općini izvjesili. I nitko od dalmatinske ili ostale štampe da to barbarstvo osudi, dok je ta ista štampa danima punila stupce govorima, izrečenim na pogrebu Paška Fradelića — Gale.

Pa kad to vidimo, a nisu to ni jedini ni posljednji slučajevi te nehumane zatrovanosti, onda gotovo i mi padamo u napast, da povjerujemo, da nema više onog starog zaista kulturnog, širokog i slavenskog hrvatstva, već da su ovi uskogrudni sektaši i ultramontanci zaista gotskog por jekla".

Riješenje hrvatskog pitanja nije stranački problem

„Hrvatski dnevnjk" u svome uvodniku komentariše političku situaciju poslije beogradskih konferisanja pa kaže :

„Nakon posljednje izjave predsjednika dra Mačka i dra Ćubrilovića, u kojima je jasno izražena potreba, da se nakon razgovora pređe i na djela, javnost se zanima, hoće li doista i doći djela. Razgovora je bilo dosta, a srpski izbornici, kako reče dr Čubrilović, žele, da se pristupi i djelima. Oni traže, kako reče, narodni sporazum, jer im ne leži na srcu strančarstvo, nego narudni interesi. Problem o kojemu se radi, uostalom nije stranački. Kad bi bio stranački, on bi već davno bio riješen, kao što su i do sada rješavani stranački problemi. Ali se ne radi o tome, tko će zasjesti na ministarsku stolicu nego o tome, da se u ovim ozbiljnim vremenima po mogućnosti sporazumom svrše veliki poslovi. Nitko ne taji, da postoje velika otvorena pitanja, kao što nijedan dalekovidan političar ne može poricati, da ona ne mogu i ne će biti dugo otvorena. A kad je tako, onda se onima, koji govore ili drže da govore u ime naroda, nameću i dužnosti, koji ne mogu mimoići.

Kad se radi o ovako zamašnim pitanjima, onda im treba pristupati otvoreno, iskreno i bez sebičnih ciljeva. Tu ne smije biti nepotrebnog zavlačenja, jer vrijeme nije uvijek saveznik. Naročito nije i ne može biti nikome savezmik protiv Hrvata, jer je iskustvo pokazalo, da su hrvatski redovi neprobojni, a Hrvati da ne postajn s vremenom „jeftiniji". Ako ništa drugo, svatko nam mora priznati, da znamo izdržati. To smo znali i prije rata".

Manifestacija jugoslovenske demokratije

Glavni urednik „Populairea" Rosenberg napisao je povodom posjete dra Beneša Beogradu članak koji je senzacionalno odjeknuo u političkim i diplomatskim krugovima. Znade se da je Rosenberg tumač misli predsjednika vlade Blnma, te rijetko piše pod svojim svojim potpisom. U članku Rosenberg konstatuje da su dru Benešu u Beogradu priređene manifestacije. Dr. Beneš nije pozdravljen samo kao šef prijateljspe države i osnivač Male Antante, koji svom snagom nastoji da Čehoslovačku poveže sa Jugoslavijom a obje sa Francuskom. Pri dočeku dra Beneša manifestovala je jugoslovenska demokracija i njene veze sa režimom građanskih sloboda u Čehoslovačkoj. Jugoslovenska demokracija je manifestovala u ovom gestu i za Francusku, čija politika ta kođer počiva na principima apsolutne slobode i mira. Mi smo uvijek žalili napetost između Jugoslavije i Italije, plašeći se oružanog konflikta između obje zemlje. Zato sada pozdravljamo normalizaciju prilika između obje države. Jugoslavenska javnost je sada prilikom Benešove posjete manifestovala svoje pravo mišljenje.

Poluzvaničui „Petit Parisien" se bavi sastankom dra Beneša i Kneza Namjesnika Pavla, pa kaže da se između Čehoslovačke i Jugoslavije nastavlja politika punog povjerenja o svima pitanjima na kojima počiva mir i sigurnost Evrope.

ING. M. MARTINIS

O mjerilu vrijednosti materijalnih i duhovnih dobara - o novcu

Važnost ispravnoga materijala pri procjenama

Današnje ljudsko djelovanje ima opću tendenciju pospješenosti, koja se također ispoljava i u privredi. Ekonomska dobra se brže produciraju i promiču. Navedena pojava ide uporedo s koncentracijom, nagomilavanjem dobara u manji broj produkcionih centara. Ove pojave dovele su do revizije mišljenja o faktičnoj ulozi mjerila vrijednosti u narodnom gospodarstvu i jasno ukazale na faktore od kojih je mjerilo zavisno.

Moguća su razna mjerila i prema tome razne vrijednosti i procjene ekonomskih dobara. Ali na primjer ispravno određivanje čistog katastarskog prihoda i njegove promijene od presudnog su značaja za našu državu, jer se tiču 80 posto stanovnika. Pravedno regulisanje potraživanja i dugovanja zavisno je također o ispravnom shvaćanju funkcije novca. Današnju regulaciju gradova sa svojim propisima o parcelaciji, kamasaciji, i eksproprijaciji u razne javne svrhe, a koja tangira najšire slojeve, ne bi se smjela provesti bez ispravnog mjerila — bez procjene po stanovitim naučnim principima. I nerijetko se događa da usljed manjkave aplikacije odnosno slabe definicije i tumačenja pravila vrijednosti nastaju osjetna relativna pomjeranja narodnog dohodka među društvene slojeve s posljedicama izlišnih sporova, kadkada i socijalnih nemira. Prema tome je od kapitalne važnosti da se što bolje rasvjetli faktore od kojih zavisi mjerilo vrijednosti kao i funkcija njegovog materijaliziranog obika — novca.

Analogija između mjerila vrijednosti i dužine

Po teoriji relativnosti koja beziznimo važi u fizičkom kao i u društvenom i duhovnom svijetu, sve su jedinice mjerenja potpuno relativne obzirom na izabrano stanovište, kao i to da su sva stanovišta posmatranja međusobno ekvivalentna. Da se bolje istakne relativnost i dinamičnost mjerila vrijednosti u narodnom gospodarstvu, kao i analogija s ostalim mjerilima, navesti ću nešto o mjerilu dužine koje ima dosta sličnosti s onim o vrijednosti i čiji je razvoj usko vezan s razvojem trgovine, prometa i tehnike.

Za jedinicu dužine služili su s početka razni dijelovi ljudskog tijela : palac, stupa, hvat i tako dalje, koji su bili različiti prema državi i gradu. — Ova raznovrsnost i nestabilnost dovela je do odluke, da se izabere jedna prirodna konstantna jedinica i tako je francuska narodna skupština zaključila 1790 godina da jedinica dužine ima biti 1/10,000.000 dio zemaljskog kvadranta, ali radovi njemačkog astronoma Bessela dokazali su da je nemoguće dovesti mjerilo o konstantnu relaciju s oblikom zemlje. Stoga je današnja jedinica dužine metar, nezavisna jedinica i predstavlja razmak crta internacidnalnog prototipa — metra u Sevresu kod Pariza pri 0° C.—

Doduše radovi Michelsona doveli su metar u vezu s brojem valova crvenih kadmiumovih linija spektara svijetlosti i time ga vezali s jednom prirodnom jedinicom. Ali osim neizbježivih pogrešaka kod opažanja i nesavršenosti aparata pri svakom uspoređivanju dužina, ova je jedinica t. j. broj valova kadmiumovih linija, zavisna o rasporedu masa, koji se mijenja u prostoru i vremenu.

Relativnost i promijenljivost jedinice dužnin

Bez obzira pak na nesigurnost u uspoređivanju dužina koje se nalaze u međusobnom relativnom miru, ima svaki sistem svoj specifičnu jedinicu dužine razltčitu od one s stema druge relativne brzine gibanja. Ove s j e d i n i c e vezane međusobno s relacijom $1V\frac{1-v^2}{c^2}$, gdje je v = relativna međusobn jednolična brzina navedenih sistema, a c = brzina svijetlosti od 300.000 km. sek. T. jedinica dužine drugog sistema posmatran s prvog sistema umanjuje se na $1V\frac{1-v^2}{c^2}$, Analogno vrijedi ako se posmatra s drug sistema na prvi.

(nastaviće se)

Poslije razbojničkog napada na Šolti

Split, 8 aprila

Razbojnički napadaj u Grohotama na Šolti možemo danas, na temelju podataka iz prve ruke, da jasnije prikažemo.

Događaj je tekao onako kako smo već javili. Mateljan Ivan je napadnut bez ikakvog povoda. Na mjestu događaja bili su prisutni, slučajno se našavši u društvu sa napadnutim, Bernardo Mladinov i Sule Marin Josipov, dječak od 17—18 godina. Oni su sve vidjeli, a Sule je čak bio odgurnut od napadača Mladinov Ante.

Žandarmerijska patrola povela je izvide poslije prijave. Mladinov Ante se čudi kako može da se kaže da je on bio taj koji je napao Mateljana. I kaže da je u to vrijeme bio u krevetu...

I kolo se raspliće. Mnogi nastoje da okrivljenoga, svoga partijskog prijatelja, pomognu, da ga oslobode sumnje. U interesu „opće stvari« otac i majka Sule Marina izjavljuju da je njihov sin bio kod kuće u to vrijeme. I da se njihovom sinu, obzirom na godine, nemože vjerovati. Sam Sule sada, pod prijetnjom svojih roditelja, kaže da nije bio na mjestu događaja. Međutim kada ga je Bernardo Mladinov, koji je isto bio prisutan, u vinogradu upitao zašto laže, on mu je odgovorio da mu je tako naređeno, te je zatim žandarima ispričao događaj onako potpuno kakav je i bio,

Oglašujte u „TRIBUNI“

(ć)

† Budislav Stipanović

Noćas u 2 sata poslile ponoći naprasno je preminuo Budislav Stipanović, dugogodišnji direktor Pomorskog saobraćaja u Splitu. Pokojnik je uživao glas odličnog činovnika, a iza sebe je ostavio suprugu i kćerku Kiticu, udatu za dr med. Vukasa. Tihi sprovod, po naročitoj želji pokojnika, biće u subotu jutro. Svi brodovi u luci, u znak žalosti, spustili su zastave na pola stijega. Pokojniku laka zemlja, a porodici naše iskreno saučešće ! (ć)

Navala sezonskih prosjaka

U posljednje vrijeme spustili su se iz Zagore u Split mnngobrojni sezonski prosjaci, tako da na splitskim ulicama, pogotovo onim kod Drž. Bolnice, uvijek vidimo žalosnu sliku traženja milostinje. U tome vode glavnu riječ djeca—prosjaci, za koje bi se trebalo pobrinuti da ih se ili pošalje njihovim kućama, ili da ih se negdje smjesti. Jer u gradu imamo nekoliko humanih ustanova. koje bi o tome morali da više vode računa. (ć)

IZVOZ ŽITARICA i preko šibenske luke

Šibenik, 8 aprila

Velika špediterska poslovnica u Sibeniku Josip Jadronja zaključila je sa Priadom ugovor, po kojem će ovo društvo u buduće izvažati svoje žito za prekomorske zemlje takodjer i preko Sibenika. Zadnja dva dana doveženo je u Sibeniku 36 vagona kukuruza, koji će biti izvezen u Francusku. Poslovnica Jadronja zakupila je mnoge privatne magazine u Sibeniku u koje će biti pohranjene žitarice, kako budu stizale za transport preko naše luke. Prvi parobrod za ukrcavanje žitarica u Sibeniku stiže ne 15 ov. mj. i ukrcaće 3600 tona kukuruza za Francusku i nordijske zemlje [g]

GRADSKE VIJESTI

GRADSKA OPŠTINA ŠIBENIKA BORI SE SA FINANSIJSKIM TEŠKOĆAMA

nastalih zbog preopterećenja grada po velikoj teritoriji opštine na kojoj se nalaze vrlo pasivna sela

Izjava gradonačelnika g. Bačinića — Predračun za narednu godinu

Šibenik, 8 aprila.

U nedjelju 11 ovog mjeseca sastaje se gradsko vijeće da pretrese predlog opštinskog budžeta za narednu godinu. U vezi sa zasijedanjem vijeća posjetio je naš saradnik načelnika g. Marka Bačinića koji mu je spremno dao izjavu kao odgovor na aktuelna komunalna pitanja.

Ovu izjavu donosimo u želji da se o komunalnim pitanjima Šibenika otvori diskusija. Za svaku objektivnu kritiku došla ona otkuda stavljamo na raspoloženje stupce našega lista.

— Za par dana sasiaje se Gradsko vijeće da donese budžet za narednu poslovnu godinu. Dali nam, g. Načelniće, možete nešto kazati o financijskom stanju šibenske Opštine ?

— Financijsko stanje opštine je vrlo teško. Ovakovo stanje je posljedica dugova pravljenih sve do godine 1933 dakle u doba kada su prilike bile nesramnjivo povoljnije od danas i kada se lagodno raspolagalo sa zajmovima pri Gradskoj štedionici, Zadružnoj Gospodarskoj i Hipotekbrnoj banci. Dugovi koje je današnja gradska uprava naslijedila iznose oko Din. 13.000 000 te stavljaju Opštinu u bezizlazan položaj. Ako se uzme u obzir da su otpali prihodi od društva „La Dalmatienne“, da su podbacili opštinski prirezi, te da Opština obuhvaća 22 sela koja su pasivna, onda je razumljivo da Opština mora da bude izložena stalnim financijskim perturbacijama, te da je nemoguće stvoriti plan za saniranje opštinskih financija.

— Kako mislite da bi se finansijsko stanje Opštine dalo sanirati?

— Prvenstveno jednim zajmom niskog kamatnjaka kojim bi trebalo konvertirati sve dugove. Putem zajma treba osposobiti sadašnja gradska poduzeća za jači prihod te novim poduzećem prihode povećati. Na osnovu realnih prihoda i dosadašnjim iskustvom dalo bi se rad u općini postaviti na čvrstom temelju.

— Možda ima još koja mogućnost...

— Ima! Dalo bi se, takodjer sanirati gradske finansije tako da se državnom godišnjom dotacijom pokriju izdatci koji se redovnim prihodima ne mogu da pokriju.

— U zanje vrijeme bilo je razgovora o uređenju pitanja gradske policije, koja je imala postati državna. Dali nam o tome možete nešto kazati?

— Važni razlozi diktiraju da državna vlast preuzme gradsku policiju. To je neosporno! Gradsko poglavarstvo je u više navrata temeljitoobrazloženim predstavkama tražilo da gradska policija postane državni bezbedni aparat. Prema posljednjim vijestima, kako vam je poznato ovo pitanje imao je biti skinuto sa dnevnoga reda u prilog reda i javne bezbjednosti u gradu. Medjutim kako sam informisan svi su krediti za ovo brisani. Policija će i dalje ostati opštinska i do boljih dana u današnjem obimu, Jer Opština nema finansijskih sredstava za uzdržavanje toliko jačeg aparata. Današnja gradska policija košta Opštinu 485 000 dinara godišnje. Kako vidite priličnu sumu!

Usprkos ovakovog teškog stanja u općini — podvukao je na kraju načelnik g Bačinić — današnja gradska uprava svjesna svoje dužnosti ne odstupa od nikakove odg vornosti te u svome radu za dobro grada i gradjana spremna je, da javnom mišljenju položi čiste račune.

*

Jutros je Gradsko poglavarstvo uputilo svima članovima opštinskog vijeća poziv na redovnu sjednicu koju će se održati 11 aprila ov. g. u 9 sati u dvorani Jugoslovenske zemljoradničke čitaonice. Na dnevnom su redu ova glavna pitanja:

Razvrstanje opć. penzionera po Zakonu o činovnicima od 1931. god; pretres i odobrenje predloga budžeta za 1937-38 god. sa učinjenim primjedbama u smislu §a 117 Zakona o gr. općinama; osiguranje stalnih gradskih službenika za slučaj bolesti ili nesreće na službenom poslu; riješenje molba za mjesto pravnog referenta podnesenih na temelju raspisanog natječaja br 9232 od 25-VIII 1936; imenovanje dvojice članova u komisiju, koja ima da utvrdi vrijednost imetka dužnika-zemljoradnika. ostavka gr. vijećnika dra Ive Kadijaša i popunjenje Mjesnog školskog odbora u Krapnju.

Proračun za godinu 1937-38 iznosi 7.640.871 dinara.

LIČNI RASHODI iznose din 2.198.278, a razvrstani su ovako: opšta upravna vlast din 673.356; lična i imovna bezbjednost: a) redarstvo u vlastitom djelokrugu: din 176.312, b) Gradska policija: din 277.306; gradjevinska grana: din 140.820; poljoprivreea, stočarstvo i šumarstvo: din 228.680; narodno zdravlje: din 80.784; općinska poduzeća: din 150.588; penzije: din 154.120; stanarine nastavnicima škola: din 90.000.

MATERIJALNI RASHODI: Opšta upravna vlast: din 493.400; lična i imovna bezbjednost: din 208.700; narodna prosvjeta: din 641.205; financijska grana: din 2.232.338; gradjevinska grana: din 428.600; poljoprivreda, stočarstvo i šumarstvo: din 112 000; narodno zdravlje: din 728.100; socijalno staranje: din din 131 250; trgovina, zanatstvo i turizam: din 128.000; opštinska privreda: din 274.000; razni i nepredvidivi rashodi din 70.000.

PRIHODI: prirezi: din 1.113.184; prihodi od taksa: din 790.000; prihodi od od trošarine i uvoza: din 1.600.000; prihodi od imanja: din 59.316.25; razni nepredvidivi prihodi din 788.370; dugovani prihodi: din 2.260.000; opštinska poduzeća: din 1.030.000;

Obavijest

ELEKTRIČNA CENTRALA A. ŠUPUK I SIN donaša ovim do znanja svim svojim cijenjenim potrošačima industrijske struje u pogonske svrhe, da će u drugoj polovini mjeseca aprila o. g. njena centrala preći na normaliziranu frekvenciju od 50 perioda na sekundu, mjesto dosadašnje 42 per. Uslijed ove promjene svi će se motori, bez obzira na njihovu veličinu i napon, od toga dana okretati za circa 18% brže negoli do sada. Tt. A. Šupuk i sin moli svoje potrošače da izvole providjeti svoje motore, novim većim remenicama, ako misle da bi povećanjem broja okretaja mogli biti ugroženi njihovi radni strojevi. *Ovom prigodom etektrična Centrala A Šupuk i sin, upozorava potrošače struje u rasvjetne svrhe da će napon kojeg su do sada imali ostati nepromijenjen, tako da je izlišna svaka izmjena postojećih žarulja.*

Šibenik, 7 aprila 1937.

Zorka Armelin, 22 godišnja djevojka

počinila je samoubijstvo trovanjem

Sibenik, 9 aprila

Jedan dio našeg grada bio je jučer poslije podne uznemiren događajem ne svakidašnje naravi. Šibenik je grad sa vrlo slabim kriminalom. To mu služi na čast. Ali, eto, ima i u njemu momenata kada kriminalni slučaj, jedna tragedija potrese grad.

Sasvim razumljivo da je prvenstveno po srijedi ljubav, iako motivi samoubijstva nisu još tačno utvrđeni.

Jučer je počinila samoubijstvo otrovanjem mlada 22 - godišnja djevojka Zorka Armelin, ćerka Stane i Pere zemljoradnika.

Jučer u jutro, poslije nego je otac išo na rad u polje, a majka prodati na pazar Zorka je izašla ko obično u grad. U susjedstvu su je vidjeli. Bila je vesela ko obično dok je bila dobre volje. Vidili su je zadnji put oko 10 sati.

Kad su oko 1 sat došli roditelji kući u njoj nije bilo Zorke. Svud su je potražili i za nju se raspitali. Na kraju, kad je nisu našli, došli su do zaključka da je negdje otišla, možda poslom. Nešto prije dva sata njen je otac Pere slučajno otišao na tavan. Tu je našao Zorku kako leži na starom rashodovanom krevetu, a pored nje čaša na čijem je dnu bilo malo lizola. Bila je u nesvjestici, dosta hladna. Očajni roditelji dali su se u zapomaganje. Skupilo se susjedstvo. Plač i lelek odjekivao je starim kućama i dvorištima, jer je susjedstvo volilo „malu Zorku“.

Obaveštena policija odvezla je samoubicu odmah autom u bolnicu gdje joj je pružena hitna pomoć uz malo nade.

Ostala je do sinoć u nesvjestici.

Poznato je samo toliko da je vodila ljubav sa jednim šibenskim mesarom.

Prema posljednjim obaveštenjima stanje mlade Armelin je bolje i u znaku ozdravljenja. (a)

MALA KRONIKA

20 godina šutnje

U Mihalovicu u Čehoslovačkoj živi šezdesetogodišnji penzionisani školski nadzornik Arpad Palašti, koji je za vrijeme Svjetskog rata 1917, odjednom prestao da govori. Njegovi sinovi su ga vodili kod ljekara, ali otac im nije više progovorio. Ovih dana je stari Palašti došao svome sinu trgovcu u radnju i, na najveće iznenađenje ovoga, počeo lijepo i tačno da govori. On nije izgovorio dvadeset godina ni jedne riječi.

Sinovi su upitali oca zašto je 20 godina ćutao? On je rekao: „Za vrijeme rata položio sam zavjet da neću 20 godina govoriti ako se moji sinovi zdravi i živi vrate sa fronta Pošto mi je Bog tu želju ispunio, ja sam svoj dati zavjet održao do kraja... Danas je dvadeset godina od kako sam se zavjetovao"...

Željezničke anemir dame

Čudnu novinu zavela je uprava željezničkog društva, čiji vozovi saobraćaju u zapadnoj Americi. U novinama u San-Francisku objavljen je prije izvjesnog vremena ovaj oglas: „Traže se tri lijepe djevojke, jedna plavuša, jedna smeđa i jedna crnka. Tri djevojne moraju biti inteligentne, uglađenih manira, vesele prirode, moraju znati lijepo da pjevaju i zabavljaju putnike u vozu".

Te djevojke će u vozovima društva putnike odvoditi na svoja mjesta, s njima sjediti i razgovarati i u svakom pogledu nastojati da se putnici za vrijeme vožnje što prijatnije osjećaju. To treba da budu neke vrsta „anemir dama" ili japanskih gejša.

Ovom reformom američko željezničko društvo se nada da će povećati promet putnika na svojim prugama...

Zmije kao atentatori

U roku od nekoliko dana sedam uglednih ličnosti iz Buenos Airesa primilo je poštanske pakete u kojima su se nalazile otrovne zmije. Policija misli da su to pokušaji političkih atentata, ali do sada nije mogla da ude u trag tajanstvenim pošiljačima.

Proslava godišnjice otvorenja IGRALIŠTA J. R. S. K. „ŠIBENIK"

Uprava JRSK „ŠIBENIK« je već prošle godine donijela odluku da svake godine na dane Duhovnih praznika održi jedan turnir između najboljih momčadi u S. nog. podzavezu, a u cilju proslave tih dana kada je godine 1936 prvi put svečano otvoreno igralište i to nakon dugog i napornog rada svih članova i simpatizera kluba, a naročito uprave kluba sa vrijednim i agilnim pretsjednikom Dr M. Čičin-Sainom.

Duhovi 1936 godine su pokazali mnogim skeptima, a naročito protivnicima J.R.S.K. „Sibenika" što kolektiv može da stvori. Skoro bez ikakovih financijskih mogućnosti omladina, koja je okupljena u ovom klubu, uspjela je da u cirka tri godine rada stvori ono što bi mnogima trebalo i 10 godina rada. Ona je uspjela da sa minimalnim raduženjem izgradi svoj sportski stadion, te da ga u pomenute dane Duhova 1936 i svečano otvori, uz učešće četiriju momčadi i to: Osvita, Splita, ASK a i domaćina.

Duhovi ove godine moraju biti još svečaniji pošto je klub uspio da kroz ovu godinu skoro čitav dug otplati. Kad se uzme u obzir da je klub održao vrlo malo nogometnih utakmica, onda je to zbilja mnogo, znači da se je uspjelo od redovitih prihoda članarine plaćati tekuće račune i stari dug.

Za sve ovo treba odati najveće priznanje upravi kluba koja je smišljeno, planski uspjele uvijek donijete za klub najkorisnije zaključke.

Kako smo obaviješteni izgleda da će ovogodišnji Duhovi, koji su na 16 i 17 maja, se proslaviti na slijedeći način:

Prvi dan Duhova (16) u jutro održaće boks sekcija jednu ekshibiciju, a iza njih će bazenašice po prvi put izaći pred šibensku publiku u jednoj igri sa nekom momčadi iz Splita ili Zagreba. Istoga dana počeće nog. turnir koji će se odigrati po cup-sistemu, a uz učešće četiri momčadi i to: »Hajduk« (IB) — »Split« — »Osvit« i „Sibenik«. Ukoliko neko od navedenih momčadi nebude htjela učestvovati popunit će se sa nekom drugom, ali svakako jakom momčadi.

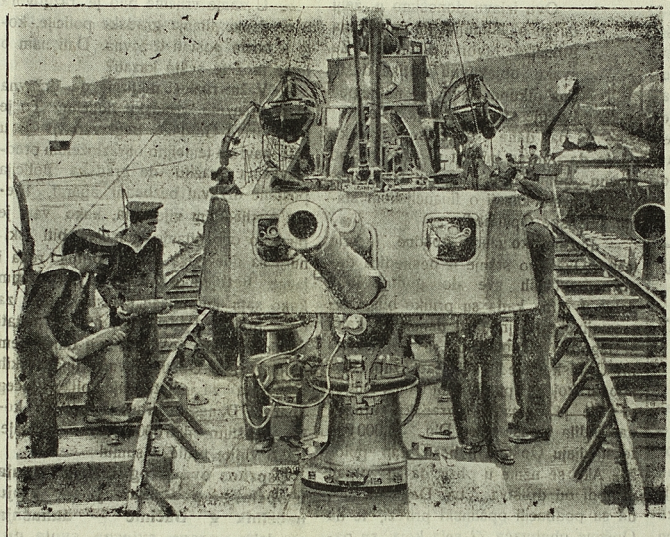
Za pobjednike u turniru uprava kluba sprema vrlo lijepi pohal.

Pobjednik na prošlogodišnjem turniru je bio „Split" i ako je po stvarnoj snazi momčadi imao biti »Osvit«, ali pošto se je igralo po bod-sistemu a kojega je predložio „Osvit«, to se je sreća nasmijala momčadi »Splita"

Koja će momčad biti pobjednik na ovogodišnjem turniru to je teško predvidjeti, jer su sve momčadi danas mnogo jače nego prošle godine.

Pošto se igra po cup-sistemu, pobjednik na ovogodišnjem turniru biti će svakako pravi i biti će zaslužan pohala.

Kar.

Vlada u Valenciji posjeduje i moderne ratne brodove. Tako naprimjer liniiski brod „Velasco« (naša slika) snabdjeven je svim moeernim napravama. Ovi moderni brodovi uzeli su učešća u odbrambenim borbama pred Bilbaom. „Velasco« ima i naročite naprave za polaganje mina.

U nesreći sreća

U bolnici Atlanta u Georgiji bio je donesen 44 godišnji čovjek da mu se pruži prva pomoć, jer ga ledan u svađi zbo nožem u desnu stranu trbuha. Ali ljekari su ostali zaprepašćeni pred neobičnim slučajem. Napadač je svom protivniku zabo nož upravo na ono mjesto gdje mu je trebalo biti otsječeno slijepo crijevo, koje se već bilo upalilo i nad njim se na svaki način morala izvršiti operacija, jer je zapaljenje bilo u vrlo kritičnom stadiumu. Na ovaj način operator nije trebao ništa sječi nego da ranjenom izvadi otsječeno slijepo crijevo.

London bez saobraćaja

Na neobičan i jedinstven način nedavno je obustavljen saobraćaj na jednoj londonskoj podzemnoj željeznici. Neki način pao je tako kišobran da je pokvario električni vod i time je bilo spriječenje dovođenje struje pa željeznica nije mogla saobraćati jedno vrijeme.

Priča „TRIBUNE"

Vračara

G-ca Lustal je dugo mislila šta bi mogla preduzeti kako bi se održala u ovo doba teške krize. Nije znala nikakav posao da radi a nije imala ni izdaleka dovoljno novaca da bi mogla otvoriti makar i najmanju trgovinu. Najzad joj je došla jedna pogodna ideja prilikom razgovora koji je imala sa nekom svojom prijateljicom. Ova joj je pričal kako je išla kod neke vračare i g-ca Lustal je odmah pomislila: zašto ne bih i ja počela da vračam?

Uzela je jedan veoma elegantan stan u centru varoši, a zatim je dala oglasu kome je objavljivala da je već odavna poznata kao vidovita žena, specijalno obdarena da može proricati budućnost i tačno nazreti sadašnjost, i da se stavlja uz skroman honorar svima kojima je potrebno da saznaju šta im se dešava danas i šta im priprema sutrašnjica.

Odmah je počela da nastupa kod nje čitava povorka ljudi i žena kojima je besprekidno govorila:

— Pazite dobro na svoju okolinu: vaša žena ima ljubavnika. Ili: vaš muž ima ljubavnicu . . .

Razumije se, prihod je za bio odličan, ali to nije išlo bez izvjesnih nezgoda. Novine su svakodnevno javljale o sve novim slučajevima porodičnih drama. Svuda se pričalo o strašnim zavadama, a broj brakorazvodnih parnica naglo je rastao. Policija se morala zainteresovati za tu stvar.

Komesar kvarta u kome je stanovala g-ca Lustal odlučio se jednog dana da ode kod nje i da se prema njoj pokaže nemilosrdan. Zaista je to bilo strašno da jedna žena na tako bezočan način iskorištava naivnost ovoga svijeta koji je toliko blesav da još i u karte vjeruje.

Pri svem tom, kad je već došao pred njen stan, on se predomislio. Pošto je bio siguran da ga ona ne poznaje, riješio se da joj se i sam pretstavi kao jedan od onih luđaka koji dolaze da im ona baca karte. Ona ga je primila veoma ljubazno i još u samom početku rekla:

— Znam zašto ste došli gospodine. Sigurno hoćete da saznate s kim vas vaša žena vara? Nemojte se suviše sekirati, niste vi jedini koga je to snašlo.

On je međutim prije svega želio da je uhvati na djelu. Zato je rekao:

— Ja bih vas molio da mi prije svega kažete koliko košta posjeta kod vas.

To je rekao zato što zakon ne zabranjuje bacanje karata, nego naplaćivanje za isto. Ali to je znala i g-ca Lustal i zato mu je oprezno odgovorila:

— Lako ćemo za plaćanje, gospodine. Da vidimo prvo šta kažu karte.

Dala mu je da ih presiječe lijevom rukom, potom je rekla:

— Gospodine, vi ste oženjen čovjek. Vaša je žena gotovo smeđa . . . To joj daje neku osobitu draž . . . Ona je lijepa . . . Vrlo lijepa . . .

Gledala je i dalje čas u karte čas u komesara. Ovaj ju je posmatrao sa izvjesnim ogorčenjem.

— Da, vrlo lijepa, dodala je ona. Čak i suviše lijepa . . .

— Šta hoćete time da kažete? pitao je komesar, koji je prilično problijedio.

Vračara se kolebala nekoliko trenutaka.

— Rekla bih vam iskreno, odgovorila je najzad, ali se bojim da će vas to neprijatno dirnuti.

On ju je stegao za ruku i oštrim glasom, kao da ima pred sobom nekog svog potčinjenog, naredio joj je da mu sve kaže, sve što vidi u kartama. Prvi put u životu dodirnula ga je ljubomora.

G-ca Lustal je uzdahnula. — Prebrojala je karte još jednom.

— Kad već zahtjevate, odgovorila je potom, onda ću vam reći.

— Evo vidite, nastavila je pokazavši mu dvije karte, ovaj kralj stalno izlazi pored dame, a dama je vaša supruga To ne znači ništa drugo nego da s pored nje stalno nalazi neki vaš suparnik. To je po svem izgledu takođe jedan donekle smeđ mladić...

Komesar je sav porumenio.

— Je li to moguće? uzviknu.

— To je apsolutno sigurno, odvratila je g-ca Lustal.

— Ne, to nije moguće. Kod nas dolazi samo jedan moj dalnji rođak, jedan mladić koji me neobično voli. Hoćete da kažete?...

— Karte samo kažu ovoliko: pored vaše supruge stalno se nalazi jedan mladić. — Budite oprezni.

Ona se pri tome osmijehivala sa izvjesnim sažaljenjem.

— A, tako nešto! uzviknuo je komesar. To se neće tako lako svršiti. Ako je to istina, onda....

— Ništa drugo nemojte činiti nego samo budite oprezni, rekla je g—ca Lustal.

— Ne, ne, ja moram tu stvar da vidim i to odmah. Šta sam dužan?

— Trideset franaka za prvu posjetu, a potom po dvadeset za svaku drugu posjetu.

Komesar je platio i žurno otišao kući da bi stigao iznenada i uvjerio se da li su karte rekle istinu.

N. C.

Direktor : HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik : BRUNOSLAV J. LORINI — Štampa : Tiskara E. Vitaliani i Sin, Sibenik — Platívo i tuživo u Sibe